

С Т А Н О В И Щ Е

от професор д-р инж. Георги Василев Камарашев

професор в катедра “Национална сигурност и политически науки”

на Философски факултет при ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен
„доктор“

по: Област на висше образование: 9. Сигурност и отбрана, Професионално
направление: 9.1. Национална сигурност, докторска програма Национална
сигурност

Автор: КОСТАДИН РАНГЕЛОВ БАКОВ

Тема: КИБЕРБИОСИГУРНОСТТА КАТО ЕЛЕМЕНТ ОТ СИСТЕМАТА
ЗА НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ

Научни ръководители: проф. д-р Илия Илиев, доц. д-р Иван Станчев

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

През 1999г. докторантът е придобил ОКС „магистър“ по специалност „Финанси и банково дело“ в СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д.А.ЦЕНОВ“ – СВИЩОВ. Същият притежава богат професионален опит в системата за сигурност на Р България, като е изпълнявал редица отговорни длъжности в МВР. По време на службата си е системно е повишавал квалификацията си в курсове към Министерството на финансите на САЩ, Международна правозащитна академия „ILEA“ Будапеща – УНГАРИЯ, Централата на „SECRET SERVICE“ – Вашингтон – САЩ и др. Към настоящия момент е асистент в ПУ „Паисий Хилендарски“, ФИСН, катедра „Политически науки и национална сигурност“.

Със заповед РД- 21-1531/19.07.2023г. на Ректора на Пловдивския Университет, асистент Костадин Баков е зачислен за докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Политически науки и национална сигурност“. От представеното становище на научните ръководители става ясно, че докторантът успешно е изпълнил учебния план и е представил дисертационния труд в определения срок. Проведено е предварително обсъждане на дисертационен труд пред разширен катедрен съвет и с Протокол № 128/27.06.2025г. на катедра „Политически науки и национална сигурност“ и Заповед на Ректора РД- 22-1119/14.05.2025г., докторанта е отчислен с право на защита, а дисертационния труд е насочен към научно жури. От представената справка е видно, че асистент К. Баков е изпълнил националните минимални изисквания за придобиване на ОНС „доктор“.

В заключение може да се каже, че процедурата по защита на дисертационния труд е проведена без допуснати нарушения, съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане.

2. Актуалност на тематиката

Приетата с Решение на Министерския съвет № 583 от 18 юли 2016 г. Национална стратегия за киберсигурност “Киберустойчива България 2020” представлява стратегическа рамка на политиката за киберсигурност, провеждана в Република България, която разглежда системата за киберсигурност, като част от системата за защита на националната сигурност. Народното събрание гласува и „Закон за киберсигурност“, в който киберсигурността се определя като състояние на обществото и държавата, при което чрез прилагане на комплекс от мерки и действия киберпространството е защитено от заплахи, свързани с неговите независими мрежи и информационна инфраструктура или които могат да нарушат работата им.

С всеки изминал ден технологиите стават все по-сложни, а компютърните пробиви и атаки - по-чести и по-смели. Правителствата, организациите и бизнесът по целия свят са изправени всекидневно пред различни кибератаки, при които се правят опити да бъде получен нелегално достъп до чувствителна информация. Технологичния прогрес революционизира и науките за живота, отключвайки нови възможности в персонализираната медицина и управлението на общественото здраве. Същите тези технологии носят сериозни рискове от двойна употреба, особено в контекста на разработването на биологични оръжия. Пандемията от COVID-19 демонстрира уязвимостта на световните системи за справяне с биологични заплахи, което подчертава необходимостта от адекватни мерки за биосигурност. Оказа се че, никоя държава не е напълно подготвена за мащабна биологична криза породена от природни или преднамерени биологични заплахи, което изведе на преден план липса на действащи стратегии за биосигурност.

Кибербиосигурността е нововъзникваща област в пресечната точка на киберсигурността и биосигурността. Нейната най-обща цел е

противопоставяне на потенциала или действителното злонамерено унищожаване, злоупотреба или използване на ценна информация, процеси и материали в интерфейса на науките за живота и „цифровите светове“, което я определя като част от системата мерки за опазване на биоикономиката, личното и обществено здраве.

Актуалността на темата за биосигурността и кибербиосигурността е породена от нарастващата тенденция за терористични атаки с използване на биологично оръжие и не на последно място значителните научни постижения в областта на молекулярната биология и молекулярните биотехнологии, които доведоха до възможността за почти безпрепятствено използване на молекулярно-биологичните техники и методи в рутинни лаборатории. Към настоящия момент на национално ниво отсъстват доктрина, концепция и програми за кибербиосигурност, което е основното направление за съсредоточаване на академичните усилия на докторанта.

3. Познаване на проблема

Като имам пред вид богатия практически опит и експертизата на докторанта изразявам мнение, че същия е вникнал в детайлите на разглежданата научна материя, което му позволява да идентифицира и анализира изследователските проблеми, да предлага и оценява възможни решения, осмисля постигнатите резултатите и систематизира целесъобразни предложения.

4. Методика на изследването

Избраната методика на изследване при разработването на дисертационния труд е основана на системния подход, като за решаване на

отделните изследователски задачи са използвани разнообразни общонаучни методи – факторен анализ, синтез, сравнение, обобщение и др.

В процеса на провеждане на проучването, авторът е спазил основните етапи в подготовката на онлайн анкетна посредством платформата LimeSurvey, като метод за набиране на информация. Рационално, предварително е обяснена целта и предстоящата процедура за събирането на изследователските данни. Също така участниците са запознати със същността, работните понятия и дефиниции за предстоящото проучване. Проведената анкета с млади експерти и специалистите от структурите за противодействие на заплахи в областта на киберсигурността и биосигурността по въпроси, касаещи информираността и подготовката на специалистите е сериозна база за постигане на достоверни за практиката научни резултати.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Съдържанието на научния труд е представено в увод, изложение в шест глави, заключение, литература и приложения с общ обем 221 страници. В процеса на разработване на дисертационния труд автора коректно е използвал 195 литературни източници от които 35 на кирилица и 160 на латиница. Като се има пред вид спецификата в темата на дисертационния труд обема и разнообразието на използваните информационни източници показва обхватност при подготовката и извършването на научно-изследователския процес и стремеж да бъдат обобщени досегашни научни мнения. Не ми е известно резултати от изследването в дисертационния труд да са цитирани от други автори.

В резултат на разработването на дисертационния труд като изследователски резултати на докторанта приемам:

1. Предложен е модел за съчетаване изискванията и стандартите за осигуряване на физическата сигурност с тези за киберсигурност и биосигурност при осъществяване на контрол за оценката степента на защита в институции и фирми, работещи с чувствителни данни.
2. Разработен е интердисциплинарен подход за надграждане на дейностите по осигуряване на кибербиосигурност при вектора чувствителни персонални данни в областите: обработване на големи масиви от данни с чувствителна информация; регламент за съхранение и достъп до чувствителните големи бази данни.
3. Предложен е подход при разработване на протокол от дейности, които да осигурят нужната кибербиосигурност при събирането, съхраняването, обработването и предоставянето на различни правни субекти на чувствителни лични данни, свързани със здравния статус на гражданите.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

По тематиката на дисертационния труд докторанта е представил три авторски публикации. Същите имат характер на научни доклади, пряко кореспондират с темата на дисертацията и са анонсирани на авторитетни научни форуми. Научните и научно-приложни приноси са лично дело на докторанта, които са постигнати чрез проведените от него теоретични и практически изследвания и се явяват успешен опит за изследване на ключови въпроси съпътстващи разработването на интегриран подход към кибербиосигурността като неразделен компонент на националната сигурност.

7. Автореферат

Автореферата е разработен съгласно изискванията и съдържа основните проблеми и пътищата за тяхното решение посочени в дисертационния труд и дава пълна представа за научната стойност и практическата приложимост на постигнатите приноси.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Разработените в дисертационния труд постановки са приложими:

- да подпомогнат процеса на разработване на регламенти по реализиране на изискванията за кибербиосигурност в организациите;
- в подготовката на протоколи за провеждане на дейности в отговор на кибербио атаки;
- при разследване на кибербио престъпления;
- в учебния процес на специализирани по проблематиката висши училища и квалификационни курсове.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертацията е задълбочен и завършен научен труд от изследването на актуален проблем и е с постигнати значими научни и приложни приноси, доказващи способността на докторанта самостоятелно да разработва въпроси важни за теорията и практиката. От анализа на разработката се налага извода, че дисертационния труд притежава научни и приложни приноси и отговаря на Закона за развитие на академичния състав в Р. България и правилника за неговото прилагане и предлагам на научното жури да присъди на Костадин Рангелов Баков ОНС “доктор” в област на

висшето образование 9. Сигурност и отбрана, професионално направление
9.1. Национална сигурност, по докторантска програма „Национална
сигурност“ за разработения труд на тема „КИБЕРБИОСИГУРНОСТТА КАТО
ЕЛЕМЕНТ ОТ СИСТЕМАТА ЗА НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ“.

28.07. 2025 г.

Изготвил становището:

Проф. д-р инж. Георги Камарашев